

Elazığ İli Yaz Spor Okullarına Katılan Gençlerin Serbest Zaman Tutum Düzeylerinin İncelenmesi

Ceylan TANYILDIZ¹ Suriye TAN²

1 Fırat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ORCID:

2 Fırat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi ORCID: 0000-0003-0293-2779

Makale Bilgisi

ÖZET

Gönderim Tarihi:

18.11.2024

Kabul Tarihi:

24.12.2024

Yayın Tarihi:

29.12.2024

Serbest zaman etkinlikleri gençlerin fiziksel ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunur. Araştırmamızda; Elazığ ilinde yaz spor okullarına katılan gençlerin serbest zaman tutum düzeylerinin belirlenerek incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmada; survey modeli kullanılarak, Elazığ ilinde yaz spor okullarında spor aktivitelerine katılan gençlerin serbest zaman tutum düzeylerinin belirlenmesine yönelik anket uygulanmıştır. Okulların bitmesine müteakip olarak Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri aracılığıyla organize edilen yaz spor okullarına 2024'ün Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında katılmış toplam 60 katılımcı ile bu çalışma yapılmıştır.

Çalışmada veri analizinde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Çalışmada istatistiksel analizlerin anlamlılık düzeyleri $p<0,05$ 'e göre belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetleri ve yaş grupları ile araştırmada kullanılan Serbest Zaman Tutum Ölçeği Kısa Formu ve Alt Boyutları arasında bir farklılık olup olmadığına t testi ile bakılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yaz spor okulu, Genç, Serbest zaman

Investigation of the Leisure Time Attitude Levels of Young People Participating in Summer Sports Schools in Elazığ Province

Article Info

ABSTRACT

Sending date:

18.11.2024

Acceptance Date:

24.12.2024

Release Date:

29.12.2024

Leisure activities contribute to the physical and mental development of young people. Our research aimed to determine and examine the leisure attitude levels of young people participating in summer sports schools in Elazığ province.

In this research; a survey model was used to determine the leisure attitude levels of young people participating in sports activities in summer sports schools in Elazığ province. This study was conducted with 60 participants who attended summer sports schools organized by the Provincial Directorates of Youth and Sports after the end of school in July, August, and September 2024.

SPSS 22 package program was used in the data analysis in the study. The significance levels of statistical analyses in the study were determined according to $p<0.05$. The t-test was used to examine whether there was a difference between the gender and age groups of the individuals participating in the study and the Leisure Attitude Scale Short Form and Sub-dimensions used in the study, and it was found that there was no significant difference between the groups.

Keywords: Summer sports school, Young, Leisure time

GİRİŞ

Bireylerin serbest zaman tutumlarının zihinsel sağlıklarını olumlu, kaygılarını ise olumsuz yönde etkilediğini görülmektedir. Bireylerin serbest zaman tutumları hijyen kurallarına uyum, sağlıklı beslenme, iyilik halinin korunması, aktif ve düzenli egzersiz vb. gibi konularda ve iyilik hallerinin artırılmasında önemli rol oynar. Bireylerin dinlenmeleri, eğlenmeleri, aktiviteler ile kendilerini geliştirmeleri, spor aktivitelerine katılmaları, seyahat etmeleri; bireylere haz vermektedir. Bireyin kendini keşfetmesini, kendini yenilemesini sağlamaktadır (Torkildsen, 2005). Bu sebeple bireylerin serbest zamanı ve aktiviteleri hayatlarında önemli olmaktadır.

Serbest Zaman, verimli ve doğru kullanıldığında bireylerin kendi başlarına olmalarına, özgürlüklerini yaşamalarına ve kendilerini bulmalarına olanak sağlar. Serbest Zamanların iyi değerlendirilmesi bireylerin kendilerini ifade etmelerine, yaratıcılıklarını geliştirmelerine, yeni deneyimler kazanmalarına, sosyal çevrelerini geliştirmelerine ve üretkenliklerini artırmalarına olanak sağlamaktadır. Serbest zamanın akıllıca kullanılması kalkınma ve eğitimin bir sonucudur. Ayrıca serbest zamanların değerlendirilmesinin olumlu toplumsal bir biçimde uyumun güçlenmesinde yararlı olurken, özellikle genç nüfusu zararlı alışkanlıklardan koruyabileceği ileri sürülmektedir (Karaküçük, 2005).

Bireylerin ve toplumların sosyal yaşantılarında önemli bir yeri olan rekreatif faaliyetlerin organizasyonunda üniversitelerin daha fonksiyonel bir rol üstlendiği görülmektedir (Mete ve Ağaoğlu, 2003). Eğitim kamununun malıdır, yani kamu görev ve haklarına sahiptir. Herkesin hakları ve sorumlulukları vardır. Bu sonuç, insanı ve toplumu, yani eğitimin geleceğe yönelik ahlak, sorumluluk, bilim ve bilinç açısından kamusal bir varlık olarak somutlaşacak insanı nasıl yaratabileceğini düşündürmektedir. Bu kamusal zenginlik aynı zamanda bu nesil ve gelecek nesiller içindir. Bu sadece bilimsel disiplin veya mesleki beceri değil, geleceğe yönelik etik bir tutumdur (Siweyli, 2016). Araştırmamızda; Elazığ ilinde yaz spor okullarına katılan gençlerin serbest zaman tutum düzeylerinin belirlenerek incelenmesi amaçlanmıştır.

1. Serbest Zaman

Serbest zaman ya da boş zaman etkinlikleri, bireylerin iş ve günlük yaşam aktiviteleri ne olursa olsun, eğlenme, zevk ve iyilik elde etmek için yaptıkları etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (Karaküçük, 2005). Serbest zaman günlük ve kalıcı ihtiyaçlarımızdan arta kalan zamandır. Çalışma dışı süre; nedensel ve entelektüel çalışmaya veya geçimlik çalışmaya harcanan zorunlu zaman dışındaki zaman. Aynı zamanda boş vaktinizin olması yapacak hiçbir şeyin olmadığı anlamına da gelmez (Köktaş, 2010).

Serbest zaman, çalışma ve fiziksel ihtiyaçlar gibi sorumluluklardan arındırılmış zaman anlamına gelir. Aristoteles aynı zamanda tembelliği serbest zamanlardan açıkça ayırmıştır ve

bu nedenle serbest zaman mutlaka bir aktivite içermelidir, yani serbest zaman aslında aktif olmayı gerektirmektedir (Winnifrieth, 1989).

Serbest zamanın rahatlama ve stres giderme fonksiyonu, zihinsel ve fiziksel sağlığın korunmasında önemli bir unsurdur. Boş zaman aktivitelerine katılmak, rahatlama ve eğlence fırsatları sağlayarak stresin olumsuz etkilerini azaltmaya yardımcı olmaktadır. Serbest zamanlarda grup aktiviteleri ve takım sporları, iletişim, işbirliği ve liderlik gibi sosyal becerileri geliştirir. Memnuniyet içeren ve kişisel doyumunu arttıran, seçme şansı yaratıcılık hoşnutluk veren, eğlencelere öncülük eden yararları ile insan hayatının özel bir alan katar (Özdemir ve ark., 2006).

2. Yaz Spor Okulları

Yetkinliğe dayalı yaşam boyu öğrenmenin kalitesini artırmak için Avrupa Komisyonu, farklı örgün ve yaygın eğitim modellerinin birleştirilmesini önermektedir. Böyle bir birleşimin biçimlerinden biri yaz okulu veya yaz üniversitesi olabilir. Yaz okulu, yaz tatili sırasında dersler ve etkinlikler sağlayan, genellikle bir okul veya okul bölgesi tarafından desteklenen programlardır. Bu amaçla birçok özel ve resmi kuruluş, olanakları çerçevesinde branşa yönelik özellikle futbol ve yüzme gibi birçok spor branşlarında yaz okulları açılmaktadır. Bu okullar sayesinde çocuklar hem eğlenmenin hem de spor yapmanın keyfini çıkartabilirler (Haslofça ve ark. 2003).

YÖNTEM

Bu araştırmada; survey modeli kullanılarak, Elazığ ilindeki yaz spor okullarında spor aktivitelerine devam eden gençlerin serbest zaman tutum düzeylerinin belirlenmesine yönelik anket uygulaması yapılmıştır.

Okulların tatil olmasını müteakip olarak Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü aracılığıyla organize edilmeye başlanan yaz spor okullarına 2024'ün Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında toplam 60 genç katılım sağlamıştır. Araştırmanın örnekleminin yaşı 10 ile 19 arasında değişmektedir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada Türkçe 'ye uyarlama çalışması Önal ve Bedir tarafından yapılan serbest zaman tutum ölçeği-Kısa Formu (SZTÖ-KF) kullanılmıştır (Önal ve Bedir, 2023). Araştırmada kullandığımız ölçek, 18 maddelik selfreport türü bir ölçek olup seçenekler, çok olumsuz veya olumsuz bir tutumu ifade eden 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile çok olumlu veya olumlu bir tutumu ortaya koyan 5 (kesinlikle katılıyorum) arasında değişmektedir. Çalışmaya gençler gönüllü olarak katılmışlardır.

Yaz spor okullarına başlayan ancak çeşitli sebeplerle ayrılmak zorunda kalan ve gelemeyen gençlerin verileri değerlendirmeye alınmamıştır. Yaz spor okullarının bitirilmesine yakın veri toplanmaya başlanmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmada SPSS 22 paket program kullanılarak verilerin analizleri yapılmıştır. Araştırmada istatistiksel analizlerin anlamlılık düzeyleri $p < 0,05$ 'e göre belirlenmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

		N	%
Cinsiyeti	<i>Kadın</i>	38	63,3
	<i>Erkek</i>	22	36,7
	Toplam	60	100,0
Yaş	<i>10-14</i>	34	56,7
	<i>15-19</i>	26	43,3
	Toplam	60	100,0
Etkinliğin Gerçekleştiği Merkez	<i>Resmi Kurum Etkinliği</i>	45	75,0
	<i>Özel Kurum Etkinliği</i>	15	25,0
	Toplam	60	100,0
Spor Geçmişi	<i>Yok</i>	10	16,7
	<i>Var</i>	50	83,3
	Toplam	60	100,0

Tablo 1'e bakıldığında araştırmada yer alan katılımcıların 38'inin (%63,3) kadın, 22'sinin (%36,7) erkek olduğu görülmektedir. Bireylerin yaş gruplarına göre dağılımları incelendiğinde araştırmada yer alan katılımcıların 34'ünün (%56,7) 10-14 yaş, 26'sının (%43,3) 15-19 yaş aralığında olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan bireylerin 45'inin (%75,0) Resmi kurumlar tarafından gerçekleştirilen etkinliklere katılım sağladıkları görülürken, 15'inin (%25,0) ise özel kurumların etkinliklerinde yer aldıkları görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan bireylerin 50'si (%83,3) daha önce spor geçmişine sahip olduklarını ifade etmiştir.

Tablo 2. Serbest Zaman Tutum Ölçeği Kısa Formu (SZTÖ-KF) ve Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması

Ölçek ve Alt Boyutları	Cinsiyet	N	Ort	Ss	t	p
Serbest Zaman Tutum Ölçeği Kısa Formu (SZTÖ-KF)	<i>Kadın</i>	38	4,0029	,6908	-1,598	,116
	<i>Erkek</i>	22	4,2576	,3695		
Bilişsel Faktörü	<i>Kadın</i>	38	4,4035	,8078	-,775	,441
	<i>Erkek</i>	22	4,5606	,6557		
Duyuşsal Faktörü	<i>Kadın</i>	38	4,2632	,8352	-1,545	,128
	<i>Erkek</i>	22	4,5606	,4440		
Davranışsal Faktörü	<i>Kadın</i>	38	3,3421	,7463	-1,686	,097
	<i>Erkek</i>	22	3,6515	,5608		

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetleri ile araştırmada kullanılan Serbest Zaman Tutum Ölçeği Kısa Formu ve Alt Boyutları arasında bir farklılık olup olmadığına t testi ile bakılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 3. Serbest Zaman Tutum Ölçeği Kısa Formu (SZTÖ-KF) ve Alt Boyutlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşması

Ölçek ve Alt Boyutları	Yaş	N	Ort	Ss	t	p
Serbest Zaman Tutum Ölçeği Kısa Formu (SZTÖ-KF)	10-14 yaş	34	4,1830	,4932	1,281	,205
	15-19 yaş	26	3,9829	,7159		
Bilişsel Faktörü	10-14 yaş	34	4,6324	,5202	2,067	,043*
	15-19 yaş	26	4,2372	,9441		
Duyuşsal Faktörü	10-14 yaş	34	4,4461	,6825	,898	,373
	15-19 yaş	26	4,2756	,7844		
Davranışsal Faktörü	10-14 yaş	34	3,4706	,6942	,190	,850
	15-19 yaş	26	3,4359	,7917		

Araştırmaya katılan bireylerin yaş grupları ile araştırmada kullanılan Serbest Zaman Tutum Ölçeği Kısa Formu ve Alt Boyutları arasında bir farklılık olup olmadığına t testi ile bakılmış ve ölçeğin Bilişsel alt boyutunda gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin Duyuşsal ve Davranışsal alt boyutlarında ise anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Tablo 4. Serbest Zaman Tutum Ölçeği Kısa Formu (SZTÖ-KF) ve Alt Boyutlarının Spor Geçmişi Değişkenine Göre Farklılaşması

Ölçek ve Alt Boyutları	Spor Geçmişi	N	Ort	Ss	t	p
Serbest Zaman Tutum Ölçeği Kısa Formu (SZTÖ-KF)	Yok	10	3,8111	,9432	-1,664	,102
	Var	50	4,1533	,5040		
Bilişsel Faktörü	Yok	10	4,2667	1,0339	-,892	,376
	Var	50	4,5000	,6917		
Duyuşsal Faktörü	Yok	10	4,1000	1,0977	-1,305	,197
	Var	50	4,4267	,6300		
Davranışsal Faktörü	Yok	10	3,0667	,8791	-1,984	,052
	Var	50	3,5333	,6353		

TARTIŞMA

Bu araştırmanın amacı, yaz spor okullarında spor aktivitelerine katılan gençlerin serbest zaman tutum düzeylerini belirlemektir. Araştırmaya katılan 60 kişiden 38'i (%63,3) kadın, 22'si (%36,7) erkektir. Katılımcıların yaş dağılımına bakıldığında, 34 kişi (%56,7) 10-14 yaş grubunda, 26 kişi (%43,3) ise 15-19 yaş grubundadır. Katılımcıların 45'i (%75,0) resmi kurumların düzenlediği etkinliklere katılırken, 15'i (%25,0) özel kurumların etkinliklerinde yer almaktadır. Ayrıca, katılımcıların 50'si (%83,3) daha önce spor geçmişine sahip olduklarını belirtmiştir.

Araştırma bulgularına göre, cinsiyetin Serbest Zaman Tutum Ölçeği Kısa Formu ve alt boyutlarındaki puan ortalamaları üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür. Bu, kadın ve erkek katılımcıların benzer tutumlar sergilediği şeklinde yorumlanabilir. Literatürde de

benzer sonuçlar yer almaktadır; örneğin, Muzindutsi ve Viljoen (2016) Güney Afrika'da üniversite öğrencilerinin serbest zaman tutumlarını inceledikleri çalışmada cinsiyet arasında fark olmadığını belirtmişlerdir. Gökyürek (2016) tarafından yapılan bir diğer araştırmada da, dans aktivitelerine katılan bireylerin serbest zaman tutumlarının cinsiyet farklılıklarına göre değişmediği tespit edilmiştir. Ancak, Vivian ve Awujo (2018), öğretim elemanlarının boş zaman tutum düzeylerini belirledikleri çalışmalarında, kadınların erkeklere kıyasla daha yüksek puanlar aldığını belirtmişlerdir. Benzer şekilde, Öztürk ve arkadaşlarının (2019) ilköğretim öğretmenlerinin serbest zaman tutum düzeylerine yönelik yaptıkları araştırmada, kadınların bilişsel alt boyut puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Tayvan'da yapılan bir başka çalışmada ise Ho (2008), erkek öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal alt boyutlarda kadınlardan daha yüksek puanlar aldığını ifade etmiştir. Kaya ve Gürbüz (2015), üniversite öğrencilerinin serbest zaman tutumlarını inceledikleri araştırmalarında, kadınların bilişsel, duyuşsal ve davranışsal alt boyutlarda erkeklere göre daha yüksek puanlar aldığını bulmuşlardır. Bu bulgular, araştırmamızdaki cinsiyetle ilgili sonuçlarla çelişmektedir.

Yaş değişkeni açısından ise, Serbest Zaman Tutum Ölçeği Kısa Formu ve alt boyutları üzerinde anlamlı bir fark yalnızca Bilişsel faktörde tespit edilmiştir. Bu fark, 10-14 yaş grubundaki bireylerin bilişsel tutumlarında gözlemlenmiştir. Literatürde de benzer şekilde, Öztürk ve arkadaşlarının (2019) ilköğretim öğretmenlerinin serbest zaman tutumları üzerinde yaşın bir etkisi olmadığı belirtilmiştir. Bununla birlikte, Murathan ve arkadaşları (2019), Ardahan Üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman tutumlarını inceledikleri araştırmada, yaş faktörünün yalnızca Davranışsal alt boyutta anlamlı bir fark yarattığını ifade etmişlerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Serbest zaman etkinliklerinin amacı, gençlerin kendilerini mutlu ve huzurlu hissetmelerini ve sosyalleşmelerini sağlayan aktivitelerin içinde olmalarıdır. Bu aktiviteler, onların sosyal, fiziksel ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunur. Dolayısıyla onların ders dışı etkinlikler dışında zamanlarını en uygun ve yararlı bir şekilde değerlendirmeleri açısından önem taşımaktadır. Elde ettiğimiz anlamlı sonuçlarda yaz spor okullarının gençlerin ders dışı aktivitelerini değerlendirmeleri için en önemli fırsatlardan biri olduğunu göstermektedir.

KAYNAKLAR

Torkildsen G., (2005) Leisure and Recreation Management (5th Edition), London: Routledge.

Karaküçük S., (2005). *Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme) "Kavram, Kapsam ve Bir Araştırma (5. Baskı)*, Ankara: Gazi Kitabevi.

Mete B., Ağaoglu SA., (2003). On dokuz Mayıs Üniversitesi Kurupelit Kampüsü Akademik ve İdari Personelin Rekreatif Aktivitelere Katılım ve Bakış Açılarının İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi*, 421-426, Ankara.

Siweyli R., (2016) *Philosophy, Racism, Education (1st ed.)*. Zaryab Organization.

Köktaş Ş.K., (2010) *Rekreasyon Boş Zamanı Değerlendirme (7. Baskı)*. Gazi Kitabevi.

Winniffrith T., (1989) *The Philosophy of Leisure (T. Winniffrith & C. Barrett, Eds.)*. Palgrave Macmillan UK. <https://doi.org/10.1007/978-1-349-19731-6>.

Özdemir S., Karaküçük S., Gümüş M., Kıran S., (2006) Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğü'nde Çalışan Yeraltı İşçilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Belirlenmesi, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Bildiri Kitabı, Muğla, s.10.

Haslofça E., Kutlay E., Haslofça F., Özkol M.Z. (2003) Altı Haftalık Yaz Spor Okulu Eğitiminin 6-13 Yaş Gurubu Çocuklarda Fiziksel Uygunluk Gelişimine Etkileri, *Performans Dergisi*. Cilt 9., Sayı: 3-4. Yıl.

Önal L., Bedir., F. (2023) Serbest zaman tutum ölçeği kısa formu (SZTÖ-KF): Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spor ve Bilim Dergisi*, 1(1), 27-39.

Muzindutsi P.F., Viljoen D., (2016) Socio-Demographic Factors Influencing Leisure Attitude Among Undergraduate Students at A South African University. *International Journal of Social Sciences and Humanity Studies*. 8(1): 103-115.

Gökyürek B., (2016) An Analysis of Leisure Attitudes of the Individuals Participating in Dance Activities and the Relationship Between Leisure Attitude and Life Satisfaction. *International Journal of Environmental & Science Education*, 11(10): 3285-3296.

Vivian O., Awujo C.G., (2018) Psycho-Demographic Variables as Correlates of Attitude towards Leisure Among Lecturers in Public Universities in Rivers State, Nigeria. *International Journal of Multidisciplinary Research and Development*. 5(12): 6-13.

Öztürk., Ö.T., Soy Türk, M. Doğan, Y.I., (2019) The Attitudes of Primary School Teachers towards Leisure. *Journal of Education and Training Studies*. 7(4): 160- 165.

Ho T.K., (2008) A Study of Leisure Attitudes and Benefits for Senior High School Students at PingTung City and Country in Taiwan. Unpublished doctoral dissertation. United States Sports Academy, Daphne, AL.

Kaya S. Gürbüz B., (2015) An Examination of University Students's Attitudes towards Leisure Activities. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*. 6(3): 46-59.

Murathan T., Türker A. Murathan F., (2019) Investigation of University Students Attitudes toward Leisure Time Activities (Ardahan University Sample). *Turkish Journal of Sport and Exercise*. 21 (2): 162-169.